

nicos, & alta, quæ Gentilitatis speciem præferunt, tunc præsertim mortum corruptelis introducta, illa ipsa tamquam à sanctissimis ecclesiæ institutis abhorrentia omnino fugientes, ad pietatis christianæ studia, & ad orationem attentiores sint, proposita omni Christianarum actionum exercitatione.

Ab istis Dominica diebus primitivis temporibus incipiebant ecclesiastica jejunia, ut habetur in *sermone Ierodocimo* adscripto Petro Blesensi, quamvis ab aliis alii attributo, ut notat dict. Card. Lambertini. *loc. cit.* ibi: "Jejunium quadragesimale Regulares cœnobitæ incipiunt à Sexagesima, Græci vero à Sexagesima, Clerici nostri, auctore Thelesphoro, à Quinquagesima. Universus exercitus christianæ militiæ, juvenes, & virgines, senes cum junioribus ab hac quadragesima." Et quod Clerici olim tenerentur incipere jejunia à quinquagesima, habetur expresse *ex cap. Statuimus 4. & cap. Denique 6. dirr. 4.* Sanctus enim Thelesporus Papa

cuten sin omision, ni tolerancia, mirando principalmente por la enseñanza, alivio y buen tratamiento de los Indios. *L. 1. tit. 18. ejusd.* Encargamos á los Arzobispos y Obispos de nuestras Indias, que en sus diócesis provean, y den orden como los vecinos y naturales de ellas se puedan enterrar y entierren libremente en las Iglesias ó monasterios que quisieren.

(3) *L. 2. ejusd. ibi.* Rogamos y encargamos á los Prelados, que cada uno en su diócesis provea como los conventos y herederos de los difuntos que se enterraren, no reciban agravio en los derechos, ni consientan que los Clerigos excedan de lo que justamente pudieren llevar.

(4) *L. 6. ejusd. Ind.* Mandamos á todas nuestras Justicias de las Indias, que quando los Obispos y Jue-

addidit quadragesimæ septimam hebdomadam, quæ vocatur quinquagesima, textu expresso in *cap. Quadragesima 5. dirr. 4.* ibi: "Quadragesima sex septimas habet, cui addidit Thelesphorus Pontifex septimam hebdomadam, & vocatum est hoc tempus quinquagesima." Ast dicta antiqua jejunii observantia fere penes omnes abijt in desuetudinem, ut docet universalis praxis, & solum remansit apud quasdam castigationes, & observatioes Regulares familias; ecclesia tamen ob dictam jejuniarum anticipationem harum trium hebdomadarum nomenclaturam retinuit.

Quando in Dominicis Septuagesimæ, Sexagesimæ & Quinquagesimæ occurrit festum Purificationis B.M.V. in ecclesiis eidem sub alio titulo dicatis, scilicet Annuntiationis &c. missa debet cantari de Dominica tantum, nec faciendæ est commemoratio Purificationis B. M. V. Sac. Rit. Congreg. 23. Augusti. & 13. Septemb. 1704. in *Cataniens. & 15. Sept. 1736. in Toletana.*

ces eclesiásticos les pidieren el auxilio de nuestra jurisdicción Real, sobre sacar la quarta parte de las mandas que dexáren los difuntos en sus testamentos para fábricas de Iglesia, dotaciones de capillas y fundaciones de capellánias, perpetuamente, ornamentos, libros, retablos, cálices, reparos, y adornos, y otras cosas, no le impartan, pues en estos casos, conforme á derecho, no se les debe.

(5) *L. 3. ejusd.* Mandamos á los Virreyes, Presidentes, Audiencias y Gobernadores, y rogamos y encargamos á los Prelados, que de las misas, mandas, y legados pios, que los Españoles difuntos en las Indias hubieren ordenado, que se digan ó executen en estos reynos, no consientan que se pida, ni leve quarta parte.

R RAPINA.

Vide verb. FURTUM.

RAPTOR, RAPTUS.

Non est hic opus Summario.

Raptor Virginis, & violenter ipsam stuprans non committit delictum exceptum in Bulla Gregor. XIV. *incip. Cum alias* (nec consequenter exceptum in Bulla Benedicti XIII. *incip. Ex quo.*) Sic Sac. Congregat. Immunitatis in *Theatina 9. Octobr. 1628. lib. primo Decret. Paul. pagin. 108.*

Non censetur casus exceptus raptus puellæ, ita ut raptor possit sola Episcopi auctoritate extrahi è domo Canonicali immuni: atamen recurritur ad Sanctissimum pro confessione, & transmissione processus super asserto raptu, & qualitate delinquentis; Et Episcopus informet an, & quomodo possit commodè provideri impostum super Canonica? Sac. Congreg. Immunitatis in *Mantuana 8. Decembr. 1703. l. 3. Dec. Vall. p. 540.*

Alia vide verb. Impedimenta Matrimonii *art. 2. d. n. 103. ad n. 117.*

RATIONIS USUS.

Rationis usus circa septennium inchoari solet. Benedicti XIV. tom. 2. const. 28. *incip. Postremo mense, & 32.* Et reprobatum sententia Nata, & Bursati, qui requirunt ætatem duodecim annorum. Idem *ibidem.* Immo quandoque contingit, ut ante septennium quis ratione præditus inveniatur. Idem *ibidem.*

nitione. S. Congregat. Immunit. in *Tortuens. 21. Novemb. 1693. lib. 1. Decret. Vallem. pag. 87.*

Non absolvuntur, nisi petita venia, atque delata recognitione corporis delicti. Sacra Congregat. Immunitatis in *Hydruntina 29. Decemb. 1625. Ex Regesto Script. veterum pag. 80. in Eugub. 22. Januarii 1673. lib. 1. Decret. Altvitii pag. 763.*

Constat, Recognitionem corporis delicti factam fuisse in loco immuni, quando cadaver ab eo fuit extractum de mandato Judicis laici. Sac. Congreg. Immunitatis in *Oritana 30. Septemb. 1704. lib. 3. Decret. Vallem. pag. 618.*

Et præfatus Judex incurrit excommunicationem, & acta gesta per dict. Judicem concernentia recognitionem corporis delicti nulla sunt, quamvis non præcesserit declaratoria excommunicationis incurse. Sac. Congreg. Immunitatis *ibid.*

Judex Eccles. non potest de se tribuere licentiam gubernatori, seu curiæ seculari faciendi hujusmodi recognitionem.

Ministri curiæ laicæ, quamvis requisiti ab Abbate ad faciendas recognitiones judiciales in monasterio contra Collegiales collegii Borromæi, excommunicantur. Sac. Congreg. Immunitatis in *Papiens. 15. Novemb. 1689. lib. Decret. Marti. pag. 530.*

Curia secularis non potest absque facultate Apostolica facere hujusmodi recognitionem in persona exempta, ut in colono partiaro Mense episcopali valnerato. Sac. Congregat. Immunitatis in *Fanens. 12. Julii 1689. dirr. lib. pag. 491.*

Qui in Sacerdote occiso id egerint, incidunt in censuras. Sac. Congreg. Immunitatis in *Ferentina 3. Julii 1674. lib. Decretal. Altvitii pag. 922.*

Recognitionem personalem Regularis offensi degentis in monasterio non est admittendum fieri per curiam secularem; quæ tamen poterit ab eadem curia fieri, mediante persona Medici, Chirurgi, & Testium. Sac. Congreg. Immunitatis in *una Burgi S. Sepulcri 13. Novemb. 1629. lib. 2. Decret. Pauluc. pag. 12.*

Recognitio cadaveris facta in curia laica, petita, sed non expectata licentia Ordinarii, in domo seculari, ad quam per confratres sodalitati delatum fuerat cadaver in solamen parentum, non lædit Immunitatem. Sac. Congreg. in *Sutrina 13. Novemb. 1691. lib. Decret. Martelli pagin. 38.*

Secus dicendum de recognitione eadem facta à curia laica, dum deferatur à parochia ad sepulcrum. Sac. Congreg. Conc. Immunitatis in *Nullius S. Ruffi dirr. die ibid.*

Pro simplici recognitione corporis cadaveris Tertiarie extra locum immuni non incurrit excommunicatio. Sac. Congreg. Immunitatis in *Maceratens. 1. Maii 1677. lib. 2. Decret. Altvitii pag. 1387.*

Non obstat de læsione Immunitatis, quando curia laica processit ad recognitionem corporis delicti, habita solum, ut dicitur, Denuntia Barocelli contra laicum ob attentatum furtum in domo laici, quamvis ante dict. recognitionem, & in actu illius fuerit datus pro suspecto ejusdem furti quidam Sacerdos. Sac. Congreg. Immunitatis in *una S. Severin. 11. Decemb. 1703. lib. 3. Decret. Vallem. pag. 541.*

Ex recognitione corporis cadaveris parochi sepulti in ecclesia parochiali commendæ Religionis Hierosolymitanæ, à qua parochi d. eccles. nominatur, facta auctoritate, & cum interventu Equitû dict. Religionis, non constat de læsione Immunitatis. Sac. Congreg. Immunitatis in *Papiens. 24. Maii 1701. ibi pag. 354.*

Valida est recognitio corporis delicti, facta in domo, & in cadavere persone exemptæ à curia laica, quæ primo impedivit transferri cadaver ad locum immuniem, sed habito præcepto à Ministro ecclesiastico de non impediendo, amplius non obstat, & tunc censuras non incurrit. Sac. Congreg. Immunitatis in *Terracinen. 20. Junii 1690. lib. Decret. Martelli pag. 625.*

Aliquando cum facultate apostolica Episcopus potest communicare, vel etiam consignare corpus delicti, & etiam acta facta pro recognitione ejusdem. Sac. Con-

gregat. Immunitatis in *Fulginatens. 16. Julii 1658. lib. Decret. Rocci pag. 104. in Neperina 30. Octobr. 1694. & pag. 154. in Clusina 2. Augusti. 1695. ibi pag. 106. & in Immoles. 30. Novemb. dirr. An. & lib. pag. 231. & alibi.*

RECURSUS.

Non est hic opus summario.

Pro incurrendis censuris sufficit recursus ad Judicem laicum contra Jurisdictionem ecclesiasticam. Sac. Congreg. Immunitatis in *Clusina 5. Jul. 1639. lib. 3. Decret. Pauluc. pag. 94.*

Ob recursus ad hanc Sacram Congregationem Archiepiscopus absteineat à molestiis. Sac. Congreg. Immunitatis in *Regien. 14. Decemb. 1660. lib. Decretal. Rocci pagin. 305.*

Ob recursus habitum pro bono pacis ad Magistratum secularem, ecclesiastici non incidunt in censuras. Sac. Congreg. Immunitatis in *Assiens. 12. Septemb. 1673. lib. 1. Decret. Altvitii pag. 830.*

Ob recursus ad Judices laicos pro impediendo, ne curia ecclesiastica posset vocare laicos ad comparandum personaliter pro examine, Ordinarius procedat. Sac. Congregat. Immunitatis in *Montis Cassini 20. Novemb. 1696. lib. 2. Decret. Vallem. pag. 59.*

Contra Superiorem Regularem qui habuit recursus ad Judicem laicum contra confugitum in suo conventu, qui pluries percussit fratrem laicum, unde Judex laicus missit Birruarios in conventum, Archiepiscopus procedat, & quatenus confugitus sit extractus, restituit ecclesiæ sibi benevisæ. Sac. Congreg. Immunitatis in *Theanen. 27. Marti. 1685. lib. 3. Decret. Altvitii p. 427.*

Religiosi incurunt in censuras, & sunt puniendi ob recursus ad Ministros laicos ad effectum, ut milites hospitarentur in bonis Abbatis Commendatarii. Sac. Congregat. Immunitatis in *Dediolan. 7. Octobr. 1631. lib. 2. Decret. Paul. pag. 93.*

Qui habuit recursus ad forum laicum contra Clericum, antequam absolvatur, debet renuntiare Judicio intentato in tribunali laico. Sac. Congregat. Immunitatis in *Aversana 10. Januar. 1693. lib. 1. Decret. Vallemant pag. 15.*

Recurrrens ad Judicem laicum contra Clericos, & obtinens sequestrem super bona donata eisdem Clericis, consulat consentiæ suæ. Sac. Congreg. Immunitatis in *Nullius Altamura 1. Septemb. 1693. ibi pag. 72.*

Sacerdos, qui auxilio brachii secularis capit possessionem beneficii, incurrit excommunicationem. Sac. Congregat. Immunitatis in *Alatrina 29. April. 1704. lib. Decret. Vallem. pag. 576.*

Recurrrens ad Ministros Regios contra auctoritatem, seu Jurisdictionem ecclesiasticam, censuris incurunt. S. Congreg. Immunitatis in *S. Sever 8. Jul. 1687. lib. Decret. Marti. pag. 131. & 16. Novemb. 1688. ibi p. 380. in Boven. & 18. Marti. 1698. lib. Decret. Vallem. pagin. 142.*

Committitur Ordinario, ut procedat contra ecclesiasticum ad censuras, & alias pœnas juxta S. Can. ob recursus habitos ad Judices laicos. Sac. Congregat. Immunitatis in *Papiens. 24. Julii 1628. lib. 1. Decret. Paul. pag. 101. in Neapolitana 9. Maii 1693. lib. 1. Decret. Vallem. pag. 44.*

Item Vicarius Generalis procedat prout de Jure contra Sacerdotem ex causa recursus habitum ad Judicem laicum contra Clericum. Sac. Congreg. Immunitatis in *Hydruntina 30. Septemb. 1704. lib. 3. Decret. Vallem. pagin. 618.*

Constituto de renuntiatione, & revocatione recursus ad potestatem Laicam, & obligatione de se abstinendo à similibus, datur facultas absolvendi censuratum ob ipsos recursus. Sac. Congregat. Immunitatis in *Theat. 27. Jun. 1699. lib. 2. Decret. Vallem. pag. 228. in Venetina 2. Sept. dirr. A. & lib. pag. 247. in Corentina, seu S. Joan-*

Joannis in Flore 9. Augusti 1701. lib. 3. Decret. Vallem. pag. 371.

14 Et si oriatur controversia super refectione damnorum, absolviur cum recidencia post duos menses. Sac. Congreg. Immunitat. in Aquila 15. Novemb. 1704. lib. 3. Decret. Vallem. pag. 627.

15 Suspendis censuris, & facta per Baronem N. renuntiatione recursibus ad Judicem laicum, Judex ecclesiasticus competens procedat super negotio principali. Sac. Congregat. Immunit. in Insulana 25. Februar. 1689. lib. 2. Decret. Vallem. pag. 138.

16 Prævia renuntiatione recursibus, & dimissa possessione domus, ac præstita refectione damnorum, Episcopus procedat in causa, cui datur facultas absolvendi. Sac. Congreg. Immunitat. in Ostunen. 22. April. d. Anni, & lib. pag. 149. & 19. August. dicti Anni, & libr. pagin. 170.

17 Attenta renuntiatione recursibus, absolviuntur etiam in forma privata censurati, qui executi fuerunt belluas ecclesiasticorum. Sac. Congreg. Immunit. in Policastri. 12. Jan. 1700. lib. 2. Decret. Vallem. pag. 266.

18 Regulares habentes recursum, seu recurrentes ad personas extra Ordinem pro obtinendis dignitatibus, officiis, gratis, seu penarum remissionibus, incurrunt privationem vocis activæ, & passivæ, & perpetuam inhabilitatem ad omnes dignitates, gradus, honores, officia, & munia sui Ordinis. Et easdem penas incurrunt etiam superiores aliquas remittentes ad instantiam, & requisitionem quarumcumque personarum, tam laicarum, quam ecclesiasticarum extra Ordinem existentium. Immo Regulares neque ad hunc effectum recipere possunt favores secularium etiam sponte oblatos, aut ab eis minime procuratos. Sic sæpe sæpius statuertur plures Summi Pontifices pro diversis Ordinibus.

19 Etsignanter Greg. XIII. die 17. Apr. 1574. const. 66. incip. *Nihil in unaqueque* pro Cassinensibus, quam confirmavit Urbanus VIII. die 11. Maji 1638. const. 248.

20 incip. *Alias*. Idem Gregorius XIII. die 1. Jun. 1580. const. 92. incip. *Cum nihil magis* pro Dominicis, quam confirmavit Clemens VIII. die 23. Maji 1592. const. 7. incip. *Religiosos viros*, & Paulus V. die 7. Januar. 1608. const. 39. incip. *Admonemur*. Clemens VIII. die 8. Junii 1692. const. incip. *Religiosorum* pro Congregatione Cisterciensi S. Mariæ de Alcobatia in Regno Portugalliae.

21 Idem Clemens VIII. die 14. April. 1593. const. 21. incip. *Que ad prosperam* pro Congregatione Eremitarum S. Hieronymi de Observantia. Idem Clemens VIII. die 21. Maji 1585. const. 23. incip. *Quoniam* pro Carmelitanis.

22 Idem Clemens XIII. die 3. Septemb. 1596. const. 43. incip. *Ambitiosum* pro Camaldulensibus. Idem Clemens VIII. die 23. Decemb. 1600. const. incip. *Ambitiosus* pro Congregatione B. Petri de Pisis. Idem Clemens VIII. die 23. Julii 1704. const. 109. incip. *Quoniam* pro Cruciferis. Idem Clemens VIII. die 1. Decem. 1604. const. 114. incip. *Quoniam* pro Augustinianis, quam Constitutionem confirmavit Paulus V. die 4. Julii 1708. const. 31. incip. *Admonemur*, & Alexander VIII. die 1. Julii 1691. const. 113. incip. *Admonet*. Paulus V. die 22. Septemb. 1607. const. 35. incip. *Quoniam* pro Congregatione S. Salvatoris. Idem Paulus V. die 30. Martii 1613. const. 79. incip. *Alias per Nos*, pro Cisterciensibus Italiae.

23 Idem Paulus V. die 27. Augusti 1616. const. 98. incip. *Quoniam* pro Celestiniis, quam confirmavit Alexander VII. die 5. Julii 1655. const. 3. incip. *Alias*. Idem Paulus V. die 18. April. 1619. const. 114. incip. *Admonemur*, pro Minoribus de Observantia, quam constitutionem confirmavit Urbanus VIII. die 29. Julii 1639. const. 271. incip. *Admonemur*, & novissime Benedictus XIII. die 16. Novemb. 1724. const. 6. incip. *Universalis ecclesie regimen*. Idem Paulus V. die 4. Septembr. 1619. const. 116. incip. *Admonemur*, pro Minoribus Conventualibus. Idem Paulus V. die 6. Septemb. 1619. const. 117. incip. *Admonemur*, pro Minimis. Urbanus VIII. die 15. Februar. 1639. const. 258. incip. *Quoniam* pro Congregatione Resulana S. Hieronymi. Alexander VII. die 27. Junii 1656. const. 12. incip. *Sacrosancti* pro Congregatione Montis Virginis de Ordine S. Benedicti. Clemens X.

die 27. Februar. 1671. const. 31. incip. *Exponi Nobis fecit* pro Congregatione Montis Oliveti Monachor. Ordinis S. Benedicti, in qua confirmat alias constitutiones Pii IV. & Gregorii XIII. ad id emanatas. Idem Clemens X. die 2. Octobris 1671. const. incip. *Ex injuncto* pro Capucinis, ubi id prohibetur etiam sub pena excommunicationis late sententiæ, & comprehenduntur omnes Religiosi recurrentes ad quascumque personas extra dictum Ordinem existentes pro obtinendis Obedientiis, seu permissionibus visitandi eorum parentes, seu propinquos, aut loca sacra quæcumque, vel ut ad dignitates, sive officia quælibet ejusdem Ordinis, aut ad studia promovantur, sive ut ab uno loco ad alium locum transire, vel in aliquo particulari conventu permanere eis liceat, vel ut cum eis dispensetur, ut ante peractum septennale studium in Concionatores assumi, aut ut ante completum in eodem Ordine septennium ad Sacrum Presbyteratus Ordinem promoveri valeant, sive ad alia similia consequenda; tam pro se quam pro aliis ejusdem Ordinis Fratribus. Vide D. Ursayam tom. 2. p. 1. discept. 37. per tot. à num. 1. usque ad num. 332. ubi egregie plurima resolvit ad rem scitu dignissima. Vide etiam infra num. 41.

38 Censuris alioque ecclesiasticis penis punire debet Episcopus Clericos recurrentes habentes ad Judices laicos. S. Congreg. Concil. in *Derbonens*. 6. Julii 1726. ad 1. dub. apud Thesaurum Resolutionum Sacre Congreg. Concil. tom. 3. pag. 344.

39 Recurrentes ad Sedem Apostolicam, eorumque Procuratores offendi prohibentur sub pena excommunicationis in Bulla Cœnæ Benedicti XIV. tom. 1. const. 14. incip. *Pasteralis Romani* §. 12. Recurrentes à sententiis, vel decretis Judicum ecclesiasticorum ad tribunalia laica, excommunicantur. Idem *ibid*.

41 Ad dicta supra post num. 37. addenda est novissima dispositio ejusdem Pontificis in constituendo. incip. *Sacrosancti Apostolatus*, in qua sub dat. 11. Augusti 1748. memoratis variis Summorum Pontificum constitutionibus variis pro Religiosis Ordinibus ad id emanatis, & decreto pro omnibus Regularibus à particulari Congregatione à Sixto V. deputata anno 1587. edito ac confirmato, nunc denuo confirmat, ac renovat pro Ordine fratrum Minorum sub obedientia Ministri Generalis totius Ordinis degentium pontificis constitutiones, ac Sacrarum Congregationum resolutiones ipsis inhibentes recursus ad seculares, vel alias personas extra dictum proprium Ordinem pro obtinenda intra præfatum Ordinem gratia, vel vitanda pena. Nec non præcipit Generalibus, vel Provincialibus, ceterisque Ordinis hujusmodi superioribus cujusvis status, gradus, & qualitatis nunc, & pro tempore itidem existentibus, ne ipsi ad instantiam, & requisitionem quarumcumque personarum, tam laicalium, quam ecclesiasticarum extra dictum ordinem constitutarum, etiam Cardinalatus honore, ac quacumque seculari dignitate, & præminentia Ducali, & Imperiali fulgentium, cuicumque ipsius Ordinis professori ullam gratiam, ullumque gradum, aut dignitatem, vel officia, & administrationes concedere, vel penam aliquam remittere, & condonare audeant quovis modo respective, seu præsumant sub excommunicationis pena eo ipso absque alia declaratione incurrere.

42 Præterea (sunt præcisa verba dictæ Constitutionis.) Præterea in casibus, in quibus fratribus dicti Ordinis de jure, vel juxta illius constitutiones appellare, aut recursus habere licet, id non aliter deinceps fieri posse, auctoritate, & tenore præsentis statutimus, & ordinamus, nisi gradatim, à gravamine scilicet Guardiani ad Provinciale, à Provinciali ad Commissarium Generalem Familiae (si de negotio & causa agatur familiarium dicti Commissarii concernente, aliàs immediate ad Generalem) & ab isto ad Ministrum Generalem, ita ut causæ appellationis hujusmodi antequam ab eodem Ministro Generali cognita, & definita fuerint, extra dictum Ordinem deferri, & agitari nequeant. Quam quidem legem non solum in appellationibus, sed in quibuscumque recursibus, & querelis, aut cau-

sis inter dictos Ordinis hujusmodi professores quoquo- modo agitando inviolabiliter observari, sub penis per memoratas ejusdem Ordinis constitutiones præscriptis, & in illis contentis ipso facto absque alia pariter declaratione incurrendis. Demum omnibus Romanæ Curiaë tribunalibus, ac Judicibus, & quibusvis Venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. præfatis Cardinalium Congregationibus, nec non Sedis Apostolicæ Nuntiis nunc, & pro tempore existentibus, ne fratrum dicti Ordinis recursus, aut appellationes super quibuscumque causæ cognitiones admittant, easasque ipsas cognoscant, nisi prius eis legitime constiterit, illas juxta præsens decretum per dictos superiores præscripto ordine servato cognitas, & definitas fuisse, sub pena nullitatis actorum inde secutorum, auctoritate, & tenore præsentis itidem harum serie interdictum, ac omnibus, & singulis Ordinis præfati professoribus sub penis in supradictis Gregorii Prædecessoris literis contentis, & contra inobedientes inflictis eo ipso irremissibiliter incurrendis, ne ipsi ad secularia tribunalia, de his, quæ à dicti Ordinis superioribus, ab hac Sancta Sede acta, aut decreta fuerint, sub quovis prætextu appellare, aut quovis modo recurrere audeant quomoe, seu præsumant, seu per interpositas personas quascumque peragere curent, & faciant dicta auctoritate prohibemus.

43 Vide tamen verb. *Appellatio artic. 3. num. 29.* (Si quantum hic inserere necessarium judicatur, pertingeretur, copiosa seges offerbatur. Sistere calumniam opus esse, mente illico se subjicit, nam, si hæc materia plane traaderetur, seorsim erat proponenda; quam ob rem, ut aliquid innotescat, perlegat Lector quæ lit. A. pag. 26. in add. hisp. & pag. 159. num. 21. cum 181. per tot. in ead. add. lit. C. pag. 1. ad 6. lit. I. ex pag. 9. ad 47. atque verb. *Judicium*, in add. hisp. vers. Ut non permaneat: : notantur. Conducunt lit. A. pag. 140. col. 2. in add. hisp. nov. inserta.)

REFERENDARIII CURIAE ROMANÆ.

SUMMARIUM.

- REFERENDARIII utriusque Signaturæ Papæ nobilitatis vera privilegio decorantur.
- Comites Palatini creantur.
- Insigniis Pontificiis, vel pontificalibus, si Abbates fuerint, in eorum ecclesiis uti possunt.
- Beneficia ubique existentia obtinere, & retinere possunt.
- Studii occasione absentes fructus suorum beneficiorum percipiunt.
- Horas canonicas postpositis horis recitare valent.
- Literarum apostolicarum pro expeditione nihil solvunt.
- Referendarii, & eorum duo familiares.
- Testari possunt de bonis acquisitis ex beneficiis.
- Exempti sunt à Jurisdictione Ordinariorum ipsi, & eorum familiares.
- Referendarii officium est perpetuum.
- Antiani præcedunt aliis, etiamsi isti essent Episcopi.
- Referendarii quas materias proponere possunt in Signaturis, & quas non?
- Referendarii Signaturæ quales debent esse.
- Centum debent esse Signaturæ Justitiæ, & non plures; & ex his septuaginta tantum Signaturæ Gratiæ.
- Referendarii Signaturæ Gratiæ, & Justitiæ in causarum expeditionibus ad quid teneantur, & ad quid possint se extendere.
- Referendarius extra ecclesiam præcedere debet Canonicis, & dignitatibus, non tamen intra eam.
- Referendarii cedunt præcedentiam Auditori Confidentiarum.

REFERENDARIII utriusque Signaturæ Papæ nobilitatis vera Privilegio decorantur. Paulus III. const. 23. incip. *FRANC. BIBLICUS. TOM. VIII.*

Debita consideratione. Sixtus V. const. 41. incip. *Quem admodum*.

Comites Palatini creantur. Paul. III. & Sixtus V. in citatis constitutionibus.

Insigniis pontificiis, vel pontificalibus, si Abbates fuerint, in eorum ecclesiis uti possunt. Paulus III. & Sixtus V. in citatis constitutionibus.

Beneficia ubique existentia obtinere, & retinere possunt. Paul. III. & Sixt. V. in cit. constitut.

Studii occasione absentes fructus suorum beneficiorum percipiunt. Paul. III. & Sixt. V. in citat. constitut.

Horas canonicas postpositis horis recitare valent. Paul. III. & Sixt. V. in cit. constitut.

Illi & duo eorum familiares nihil solvunt pro expeditione literarum apostolicarum. Paul. III. & Sixtus V. in citat. constitut.

Testari possunt de bonis acquisitis ex beneficiis. Paul. III. & Sixt. V. in cit. constitut.

Exempti sunt à Jurisdictione Ordinariorum ipsi, & eorum familiares. Paul. III. & Sixt. V. in cit. constitut.

Referendarii Officium est perpetuum. Paulus III. & Sixtus V. in cit. constit.

Antiani præcedunt aliis, etiamsi isti essent Episcopi. Paul. III. & Sixtus V. in cit. constit.

Referendarii quas materias, proponere possunt in Signaturis, & quas non? Quando manus apponere, & quando non? In commissionibus quas causas possint Ordinariis committere, quomodo debeant abbreviare lites? &c. statuit Pius IV. const. 52. incip. *Quem admodum*.

Referendarii utriusque signaturæ quales debeant esse? statuit Sixtus V. constitut. 41. incip. *Quem admodum*.

Centum debent esse Signaturæ Justitiæ, & non plures; & ex his septuaginta tantum Signaturæ Gratiæ. Sixtus V. in citat. constitut. incip. *Quem admodum*.

Referendarii Signaturæ gratiæ, & Justitiæ in causarum expeditionibus ad quid teneantur, & ad quid possint se extendere? omnia distincte statuit Paulus V. constitut. 71. incip. *Universi. de signaturæ gratiæ, & Justitiæ*.

Referendarius extra ecclesiam præcedere debet Canonicis, & Dignitatibus, non tamen intra eam S. C. R. in Veron. 6. Jun. & 4. Jul. 1626.

Referendarii cedunt præcedentiam Auditori Confidentiarum. S. C. R. 6. Decemb. 1621.

REFRACTARIII.

**REFRACTARIII Bullæ Unigenitus, an, & quando sint à Sacra Eucharistia, & Viatico repellendi? Vide verb. Viaticum, ubi ad literam affertur novissima constitutio Benedicti XIV. id declarans cum pluribus aliis ad rem facientibus. **

REGIMEN.

SUMMARIUM.

Triplicis est regendi forma, scilicet monastica, æconomica, & politica; que sint, ad num. 4.

Forma regendi politica est triplex, scilicet monarchica, aristocratica, & democratica.

Quæ sit forma regendi monarchica, seu regimen monarchicum.

Quæ sit forma regendi aristocratica, seu regimen aristocraticum.

Quæ sit forma regendi democratica, seu regimen democraticum.

Quidquid sentiant alii, regimen monarchicum est ceteris præstantius.

Adducitur probatio.

Affertur & solvitur objectio.

Jus Regis prædictum à Samuele Israelitis, intelligendum est de usurpato, & injusto.

13. For-

- 13 Forma regendi politica secundum aliquos est quintuplex.
- 14 Regimen ecclesie est monarchicum sine permixtione aristocratica, & democratica, & offertur probatio, ad num. 15.
- 16 Adducitur, & solvitur objectio, ad num. 17.
- 18 Affertur plurima à Romanis Pontificibus sine Concilio definita, & precepta, quæ à tota ecclesia prout ab eis fuerunt ordinata, recepta, & observata sunt, & in dies recipiuntur, & observantur, ad n. 20.
- 21 Additiones ex aliena manu, ad num. 29.

TRIPLEX est regendi forma, scilicet monarchica, aconomica, & polita. Prima circa private personæ mores instituendos; Secunda circa regendam familiam; Tertia circa rempublicam gubernandam occupatur; Communis.

1 Monastica igitur est, qua quilibet se suosque personales mores ad regulam rectæ rationis componit: monastica enim edocet qualiter quævis privata persona suas personales actus recte, ac juste moderetur, rebellem portionem inferiorem superiori subiuciendo, omnesque suas actiones ad rectum rationis dictamen componendo, & huiusmodi. *Oeconomica* est, qua caput, & rector domus & familie, suos liberos, ac subditos recte gubernat: *Oconomia* enim instruit quomodo in familia sit honeste, ac probe vivendum; ad quod teneantur genitori, liberi, superiores, subditi, servi, & huiusmodi.

2 *Politica* est, qua populus, seu republica gubernatur; politica enim demonstrat quomodo regenda sit civitas, & provincia, quæ spectent ad principem, quæ ad subditos, quæ sint leges condendæ, quæ artes, & professiones sint excolendæ, quæ præmia probis, quæ improbis supplicia debeantur pro bona, ac pacifica republicæ conservatione. Sic in re communis.

3 Politica forma regendi rempublicam est triplex, scilicet monarchica, aristocratica, & democratica. In politica enim aut unus tantum regit ceteros, & hoc regimen dicitur monarchica, cuius contrarium vitium est tyrannus; Aut pauci, sique optimates, ac divites, & est aristocratica, cui opponitur *Oligarchia*, hoc est factio paucorum; Aut denique omnes nobiles, & plebei, seu saltem plures nobiles, & plebei ex populi electione promiscue imperant, & est democratica, hoc est, populi totius imperium, cui adversatur *obolochia*, quæ populi confusionem significat. Communis.

4 Regimen ergo monarchicum, seu forma regendi monarchica, est, cum tota regendi potestas residet apud unum; monarchia enim est illa, in qua summum imperium sine superioris, aut equalis populi, vel alterius principis consortio exercetur, ut in Gallia, in Hispania, &c. Regimen aristocraticum, seu forma regendi aristocratica est, cum pauci, & ipsi optimates, ac divites regunt; Aristocratia enim illa dicitur, in qua nobilior pars rempublicæ supremam potestatem in illa habens imperium absolutum exercet in ceteros, ut apud Venetos, Januenses &c. Regimen democraticum, seu forma regendi democratica est, cum totus populus regimen habet, aut saltem aliqui tum ex nobilibus, tum ex plebeis ex populi electione; tum est illa, in qua tota iurisdicção formaliter, & subjective residet in tota communitate, ministerialiter vero, & quoad executionem ex arbitrio ipsius communitatis particularibus Ministris convenit ministerium, & potestatis executio, ut quondam Athenis, & nunc in Batavia. Sic in re communis.

5 Quænam vero ex supradictis regendi formis melior ac utilior sit? magna est controversia. Plures enim, præsertim Hæretici, inter quos signanter Calvinus l. 4. Inst. cap. 6. §. 9. cap. 20. §. 8. ad impugnantiam ecclesiasticam monarchiam, volunt ex tribus dictis formis meliorem, ac perfectiorem esse aristocraticam, & omnium deterioriorem esse formam regendi monarchicam, præsertim sit in toto orbe terrarum, aut in universa ecclesia constitutam. Nos vero absolute concludimus, quod ex dictis tribus formis nobilior, perfectior, & præstantior sit forma regendi monarchica. Sic teste eruditissimo Bellarmino tom. 1. de Romano Pontifice c. 2. veteres omnes Scriptores Hebraei, Græci, Latini, Theologi, Philosophi, Oratores, Historici, ac Poetæ, quos ibi ad lon-

gum adducit, & nos brevitate gratia apud ipsum videndos relinquimus, breviterque rationes pro nostra sententia adducimus.

Probatur igitur nostra conclusio, quia regimen monarchicum perfectissimum Dei regimen imitatur; sicut enim omnia solius Dei regimini, & imperio subjacent, sic in monarchia omnes subditi Principis monarchici legibus obtemperant. Tum quia hanc monarchicam regiminis formam Deus ipse constituit in populo Iudaico, apud quem ut monarchici Principes imperarunt Primo Patriarchæ, ut Abraham, Jacob, Judas, & ceteri alii; deinde Duces, ut Moyses, Josue, & alii; tum Judices, ut Samuel, Sampson, & alii; postea reges, ut Saul, David, Salomon; postremo iterum Duces, ut Zorobabel, & Machabæi. Abraham enim Genes. 14. sine alicujus Senatus, aut Magistratus dependentia bellum gessit adversus quatuor Reges. Judas Genes. 38. de se solo nuntium suam, quæ supri fuerat accusata, igni adjudicavit. Moyses Exod. 32. ut verus & summus princeps populi Hebraici una die occidit iussu illa tot millia Hebræorum, qui exererant vitalium aureum; sicque dici potest idem omnino de Judicibus, qui de se sine ulla ab aliis dependentia, & bella gerebant, & reos morti adjudicabant, ut patet Jud. 6. de Gedeon, qui post victoriam de Madianitis occidit septuaginta viros Urbis Socoth, & turrim Phanael subvertit. Tum etiam quia monarchia respicit bonum regni, tanquam suum proprium, sicque omnes suas vires, & curas impendit ad illud defendendum, ac recte iustaque regendum; In regimine autem aristocratico, & democratico, ubi multi regunt, nascitur ambitiosa contentio inter ipsos, ita ut alii alios impediant, aut saltem alii alios respicientes, in collegas suos omnes regiminis rejiciant, sicque nemo bono communi serio intendat, ac quisque querat quæ sua sunt, non quæ rempublicæ, ut non pauca exempla demonstrant; adeoque stat vera nostra conclusio, quod forma regendi monarchica perfectior, ac præstantior sit forma regendi aristocratica, & democratica.

Nec valet objicere, quod Israelitæ lib. 1. Reg. c. 8. petentes sibi dari Regem, Constitue nobis Regem... da nobis Regem, fuerint à Samuele Propheta ex parte Dei acriter reprehensi, adeoque regimen monarchicum debeat potius censeri damnandum, quam aliis præferendum. Non valet, inquam, quia non fuerunt reprehensi Israelitæ Regem petentes, quasi Regis regimen esset culpandum, cum ipsemet Deus Regis Regum nomen sibi vindicaret; sed idcirco reprehensi fuerunt, quia ablegato Dei regimine per Duces, & Judices, nullo modo à populo sibi subiecto, sed à solo nutu Regis Dei pendentes exercitio petebant dari sibi Regem, qualem universæ habent nationes, ibi num. 5. Constitue nobis Regem, ut judices nos, sicut & universæ habent nationes, id est, qui populum regat, non ex nutu Dei, sed pro suo beneplacito, & peregrinis aliis institutis, quæ auctore diabolo barbaræ, & idolatræ habent nationes, atque usurpant; ut clare colligitur ex ipsamet Domini ad Samuelem responsione: Dixit autem Dominus ad Samuelem, audi vocem populi in omnibus, quæ loquuntur tibi: Non enim te abjecerunt, sed me, ne regnem super eos. Hinc jubet Deus Samueli, ut narret cæco populo quale jus usurparurus sit Rex. (C. See potius ad Regem pertineret. Vide Bossuet admod. V. ad Protest. n. 38. ubi verum jus Regis hic describit evidenter ostendit. (C. quem similem Regibus aliarum nationum petebant, Prædico eis jus Regis &c. Quod jus in tali loco non est intelligendum de vero, ac justo, sed de usurpato, & injusto, ut optime docet Sancti. Thomas lib. 3. de regimine Principis cap. 11. & 1. 2. quest. 105. vers. 1. & 2. (C. Animadvertendum cum Doctiss. Echaro, Bibliothec. Scrip. Ord. Prædic. tertium & quartum librum de regimine Principum factum non esse Sancti Thomæ. Ita ille Tom. 1. pag. 336. (C. & teste Tirino in cit. cap. 8. Sanctus Gregorius, Cajetanus, Abulensis, & Vatablus, ac alii passim; Jus enim verum, & justum Regum regulandum est juxta leges ab eis observandas præscriptas, Deuteronomii cap. 17.

Forma regendi politica per aliquos quintuplex distinguitur.

tinguitur, adjectis videlicet *dispositiva*, & *mista*. Regimen *dispositivum* seu forma regendi *dispositiva* est, cum tota regendi potestas nedom apud unum residet, sed insuper ita dominatrix est, ut inter Imperantem & subditos se habeat velut dominus ad mancipia, & plene arbitra de substantiis, ac via subditorum, seu penes Turcarum Imperatorem. Regimen *mistum* seu forma regendi *mista* est, cum plures Potentia non subordinatæ necesse conveniunt ad efformandas, vel mutandas leges, ut in Germania; seu potius est, cum regendi potestas participare quasi videtur de monarchico, aristocratico, & democratico, ut in Anglia, ubi adest Rex, & duplex Senatus, seu Concilium, superius unum, inferius aliud. Num vero hæc ad præfata sint satius reducenda, vel specie discernenda, non est multi momenti hic ad trutinam ponere.

14 Regimen Ecclesiæ Catholicæ est monarchicum sine permixtione aristocratica, & democratica. Ita Octavius Taderinus Episcopus Assisensis Introduct. ad Lectur. Offic. disp. 2. art. 1. Boyvin Theolog. Scoti tom. 4. disput. 2. de Summo Pontifice quest. 2. & 3. Matthæus in Opera dogmat. controvers. 4. cap. 3. cum plurimis aliis. Sicque sentire videtur Pius II. constitut. incip. In minoribus, §. 10. ubi sic habet: Inter certa gubernationum genera communis philosophorum sententia est præstare monarchicam. Et infra: Liqueat igitur unum in ecclesia caput esse, & unum Principem, quia pax populi ex uno Rectore dependet, & pluralitas Principum discordiam parit; Christus ecclesie sue in ultimo Testamento pacem reliquit, & pacem multis verbis commendavit. Debit ergo & regimen paucis unicuique, id est, monarchicum, sub Beato Petro, & successoribus ejus, administrari cuncta præcipiens clavibus illi commisit, & cura gregis demandata. Si igitur inter cetera gubernationum genera ex pontificio testimonio, & ut nos supra ostendimus, communiter tenetur optimum, perfectissimum & præstantissimum esse Regimen monarchicum, nemo inficiari potest, ecclesiæ regimen debere esse monarchicum; cum pro certo tenendum sit, quod Christus ecclesiæ suæ sponsæ, pro qua mortuus est, melius, perfectius, & præstantius inter tria gubernationum genera, reliquerit, ac tradiderit. Hinc in sacra scriptura ecclesia nuncupatur variis nominibus, quæ monarchiam redolent; Cantic. 6. vocatur exercitus ordinatus; Matthæi 13. Regnum: Joan. 10. Ovile, 1. ad Corinth. 12. Corpus 1. ad Timoth. 3. Domus, 1. Petri 3. Navis. Unde sicut exercitus bene ordinatus ab uno duce regitur, regnum ab uno Rege, ovile ab uno pastore, corpus ab uno patrefamilias, navis ab uno gubernatore; Ita ecclesia ab uno solo supremo moderatore regi, & gubernari debet; aliàs si plures supremi rediores essent, confusio, & divisio oriretur, juxta illud Divi Augustini serm. 15. de verbis Domini: ibi: Da unum, & populus est, tolle unum; & turba est, quid est enim turba, nisi multitudo turbata?

15 Confirmatur ex Doctioribus Parisiensibus, quorum aliqui licet supremam ecclesiæ auctoritatem constituent in Concilio; alii tamen ipsam in Summo Pontifice recognoscunt; ut Cardinalis Allacensis, qui tractat. de origine ecclesiasticæ potest. concl. 2. sic expresse fatetur: "ideo Dominus prævidens schisma, & dissensionem, contulit Petro, & successoribus suis, auctoritatem disponendi ministros ecclesiæ; & determinandi eorum jurisdictionem dicens: Pasce oves meas, sis Pastor, & Prælatum Generalis, ad quem pertinet regimen regale ovium, & ovilis." Gerson Cancellarius Parisiensis lib. de infallibilitate. Papa considerat. 8. sic expresse dicit: "Nullam politiam in ecclesia instituit Christus, præter monarchicam, & quodammodo regalem, & oppositum sentientes, quod videlicet fas est dicere plures Papas, aut quilibet Episcopus in sua diocesi est Papa, vel Pastor Supremus æqualis Papa Romano, errant in Fide, & unitate ecclesiæ contra articulum hunc;" Et Unam sanctam Ecclesiam; Et si pertinaces manent, judicandi sunt Hæretici, sicut Marsilius de Padua, & quidam alii. Almainus de Suprema potestate ecclesiastica c. 1. sic expresse habet: "Christus fuit Sapientissimus, quia plenus sa-

piencia, & quod instituerit optimam politiam; sed optima politia debet regi regimine regali, ut dicit Aristoteles in politic. ut unus sit qui in quemque habeat potestatem, & nemo in eum;" ergo dicendum est quod Christus instituit in ecclesia formam regendi monarchicam sine permixtione aristocratica, & democratica, & non temperatam ipsa aristocratia, ut est in regno Poloniae, ubi Rex non habet plenam, & absolutam potestatem circa omnia, sed necesse est, ut accedat Optimum auctoritas; Nec temperatam ipsa democratica, ut est in regno Angliæ, ubi Rex de se solo nihil disponere potest nisi dependenter à Parliamenti nobilium, & plebeorum, vulgo nuncupatis Parlamento alto, & Parlamento basso.

Lege sis Dissert. Eminentissimi Orsi qua ecclesiastica monarchia forma seu ratio explicatur, l. 7. de auctoritat. R. P. T. 4. pag. 559. (C)

Dices: Romanus Pontifex pro definiendis rebus Fidei, morum, & discipline, aliisque gravibus dubiis congregat Concilia, tum Generalia, tum Provincialia Episcoporum, ut patet ex innumeris sic congregatis Conciliis: ergo Romanus Pontifex non habet supremam, & absolutam independentem auctoritatem, sed solam dependentem ab Episcoporum judicio, & auctoritate, adeoque ejus ecclesiæ regimen non est pure monarchicum, sed aristocratia temperatum.

Respondetur, quod licet à Romanis Pontificibus plura fuerint convocata Concilia tum Generalia, tum Provincialia, id solum fuit de solemnitate, & congruentia, ut nempe definitiones pontificiæ solemniores essent, & facilius executioni mandarentur, & convocati ex omni, seu majori natione Patribus, & inspectis cujusque nationis consuetudinibus & indigentis, facilius, & convenientius leges communes, & municipales cujusque provincie commodius disponi, & approbari possent. Non autem id factum est de necessitate, quasi Papa sine Concilio non possit de sola sua suprema monarchica auctoritate infallibiliter definire. An quia Rex v. g. Germaniæ, Galliæ, Hispaniæ, Sardinie, & huiusmodi, ad condendas commode, & provide Leges, suos Magistratus, jurisque peritos in comitiis regni convocat, suprema, & absoluta auctoritas ferendi leges, non in solo Rege, sed etiam in subordinatis Magistratibus, ac Ministris reperitur? (C) Paritas ab auctore nostro prolata non videtur apertis ulnis quoad omnes ejus partes esse suscipienda. Ea enim ostenderet Episcopos ad Concilia vocatos suffragio dumtaxat consultivo pollere, quemadmodum pari suffragio gaudet Magistratus, jurisque periti, quando à Rege ad comitia accersuntur. Quod quidem repugnare Episcoporum institutioni, manifestum est. Quis enim Catholicorum ignorat Episcopos in causis Fidei vere Judices esse, tametsi non supremos, atque à Romani Pontificis approbatione eorum judicia firmitatem suam pertineant? ipsa Ecclesiæ Fides hoc docet, consuetudo ostendit, & Concilia tradunt. (C) Nemo quidem sanæ mentis quantumvis minimæ cognitionis id diceret. Si ergo nemo auderet hanc negare Regi monarchicam auctoritatem in suo regno temporalis, quis audebit hanc monarchicam jurisdictionem negare Romano Pontifici Supremo totius ecclesiæ Principi in Sancto Petro ab ipso Christo Domino instituto? Matthæi 16. ibi: "Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo ecclesiam meam. Et tibi dabo claves regni cælorum, & quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in cælis, & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in cælis; Et Joann. ultimo, ibi, "Pasce oves meas."

Tum quia innumera à Romanis Pontificibus sine Conciliis, & absque ullo interventu Episcoporum fuerunt definita, præcepta, & ordinata, quæ à tota ecclesia, prout ab eis fuerunt statuta, & recepta, & observata sunt, ac in dies recipiuntur, & observantur. In tribus enim primis seculis nullum habitum fuit Concilium, & tamen Romani Pontifices sola sua suprema monarchica auctoritate plures hæresiarchas condemnarunt. Sic Cerdon damnatus fuit ab Higinio, Marcion ab Eleuthero, Theodorus Coriarius à Victore, Pelagiani, Valenti-

hiani, Novatiani, & multi ab aliis Summis Pontificibus, & horum omnium hereses tanquam sufficienter damnatas illico tenent universals ecclesia.

19 Item sine Concilio Joann. XXII. constituit. incipient. *Vas electionis* : plures damnavit propositiones, quæ in ipsa referuntur. Benedictus XI. constitution. incipient. *Benedictus Deus* : definit animas decedentes in gratia, & non egentes purgatione aliqua, vel ea peracta, si egeant, statim gaudere ante iudicium universale Dei visionem facili, & intuitiva, & animas decedentes in peccato mortali statim ad penas infernales descendere. Martin. V. constituit. incipient. *Inter cuncta* : damnavit 48. articulos Joannis Vicleffi, & alios 30. Joannis Huis. Eugenius IV. constituit. incipiente *Lactentur* : & alia incipient. *Exultate* : ac alia incipient. *Cantate* : varios articulos ad fidem catholicam spectantes definit, & explicavit. Sixtus IV. const. incip. *Licet* : proscripsit varios errores Petri de Osma. Leo X. constit. incipient. *Pastor* : damnavit pragmaticam sanctionem adversus facultatem, potestatem, & dignitatem Romani Pontificis, & constituit. incipient. *Ecce* : proscripsit 41. errores Lutheri, eumque cum suis sequacibus damnavit, & excommunicavit constituit. incipient. *Decretum* : Paulus V. constituit. incipient. *Quarundam* : declaravit hereticos negantes Trinitatem Personarum in Divinis in unitate Divinae Essentia, aut Divinitatem Jesu Christi &c. Sanctus Pius V. constituit. incipient. *Ex omnibus* : damnavit 79. propositiones Michaelis Bajæ. Sixtus V. constituit. incipient. *Calli*, & *terra* : condemnavit astrologiam Judicariam. Clemens VIII. constituit. incipient. *Sanctissimus* : damnavit sententiam docentem licere confiteri per literas Confessario absenti. Urbanus VIII. constituit. incipient. *In eminenti* : prohibuit librum, cui titulus *Augustinus Cornelii Jansenii olim Episcopi Iprensis*. Innocentius X. constituit. incipient. *Cum occasione* : ut hereticas proscripsit quinque propositiones Jansenii. Item per decretum Congregationis S. Officii sub 29. Januar. 1647. ut hereticam damnavit propositionem asserentem Paulum non fuisse subiectum Petro, sed in primatu æqualem. Alexander VII. constituit. incipient. *Ad Sanctam* : definit prædictas quinque Jansenii propositiones reperiri in libro Jansenii, & in sensu ab eodem Jansenio intento damnatas fuisse. Item duobus aliis decretis sub 24. Septemb. 1665. & 18. Martii 1666. respectivè damnavit 45. propositiones ad materiam moralem spectantes. Innocent. XI. sub die 2. Martii 1679. proscripsit 65. propositiones circa eandem materiam, & constit. incipient. *Ad abolendam*, damnavit 68. propositiones Michaelis de Molinos. Alexander VIII. die 24. Augusti 1690. duas propositiones proscripsit & alias 32. sub 7. Dec. mbris ejusdem anni. Innocent. XII. constituit. incipient. *Cum aliarum* : damnavit 23. propositiones Archiepiscopi Cameracensis. Clemens XI. constituit. incipient. *Vineam Domini*, declaravit "Obedientia, quæ præsertim apostolicis constitutionibus (Innocentii X. & Alexandri VII. editis adversus propositiones Jansenii) debetur, obsequioso silentio non satisfieri, sed damnatum in quinque præfatis propositionibus Jansenii libri sensum, quem illarum verba præferunt, ab omnibus Christianis fidelibus, ut hereticum, non ore solum, sed & corde rejici, ac damnari debere." Item constituit. incipient. *Unigenitus* : damnavit 101. propositiones excerptas ex libro gallico idiomate impresso. Quorum omnium Pontificum decreta, & statuta licet extra Concilia, fuerunt statim à tota ecclesia recepta, & fideliter observata, prout in dies prompte recipiuntur, & fideliter observantur.

20 Unde concludendum est, Romanum Pontificem habere totius ecclesiæ regimen pure monarchicum, nec indigere aliqua Concilii convocazione pro definiendis rebus fidei, morum, & disciplina, aliisque gravibus dubiis, prout expresse pro damnandis etiam hæresibus necessitas Conciliorum excluditur à Sancto Augustino lib. 4. contra duas epistolas Pelagianorum c. 12. ibi: "An vero Congregatione synodi opus erat, ut aperta pernicies damnaretur, quasi nulla hæresis aliquando, nisi synodi Congregatione damnata sit, cum potius rarissime invenitur, propter quas damnandas necessitas

talit extiterit?" Et à Sancto meo Bernardino Senensi in *Mariali* p. 3. *Sermon* 3. expresse dicitur, quod magis est standum sententiæ Summi Pontificis, quam sententiæ totius mundi, ibi: "Cum Papa sit Christi Vicarius, & ngerat vicem Dei in terris: ex quo sequitur quod habet plenitudinem potestatis, & illud quod facit, præsumitur facere auctoritate Dei; ideo ipso approbante aliquid, & nos debemus approbare; Immo ipsius sententiæ est magis standum, quam sententiæ totius mundi."

¶ Monarchia, aristocratia, & democratia modi sunt simplices regiminis. At omnes hi regiminis modi ultro citroque misceri possunt, & quidem tripliciter. Vel etiam dividuntur majestatis jura, ut verb. gr. quædam Principes exercet, quædam Senatus; vel eadem communicant, quum Rex quædam sine nobilitate, vel populi arbitrio exequi nequit; vel denique summum imperium certis conditionibus adstringitur.

Exhibet Sparta exemplum primi generis, ubi hoc modo omnes statum conemperati fuerunt, potissimum quum Ephori fuerunt instituti. Adeoque auctor est Justinus, Lycurgum in fundanda æquo jure Sparta sic distribuisse vim majestatis, ut Regibus auctoritas esset gerendi belli, Senatui tutela legum, Magistratibus judicia, & demum electio Magistratum populo. Mixtum quoque ad hunc fere modum Germanici Imperii statum nonnulli tenent.

Apparet secunda species mixtionis in regno Polonia, ubi sine arbitrio nobilitatis jura condere, abrogare, aut mutare Regi permittuntur non est. Idemque fere censendum de ceteris Imperiis, ubi Ordines sunt, quos vulgo Status appellamus, præsertim si suo jure convertire valeant.

Tertia species constituit regnum legitimum, non quia & aliis Rex non promiscue legibus sit solutus, sed quia nequidem potestas est usu, & ratione flectendi, mutandique leges tunc soli Regi sit, sed pariter Ordinibus. Nam & hi fere, ut assertores privilegiorum, legumque, sub quibus Rex recipitur, constituti solent. Sic quibusdam in Rebuspublicis in hanc legem adigi novus Rex solet, ne sine consensu populi bellum, aut fedus faciat, neve militiæ munus, (nisi pro defensione patriæ) invitos implicet.

Variis quoque sanctionibus hæ leges solent muniri. Aliquando enim (sed periculoso exemplo) subditis exequendi obsequium jus datur, si pacis legibusque non stetur; Usitatissimum est religione jurandi eos adstringi, quos illos admonet Poetæ versus:

Si genus humanum & mortalia spernitis arma, At sperate Deos memores fanâ, atque nefandi.

Porro generale juramentum à Republica, & iustitia gubernandi non efficit statum mixtum. Quæ enim, inquit Papinianus, dubitationis tollendæ causa contractibus inferuntur, jus commune non lædunt. Sed tunc demum quum certis capitulis modum finesque summæ potestatis præscribit actiores, quàm jure suo haberet. Hoc juramentum Prior Principes obire debet, antequam nempe subditi obsequium jurent, quia quum ad id sub conditione obligati sint, prius conditio impleri debet juramento Principis. At vero diversum est circa commune illud Principis jusjurandum. Ante enim Cives suo juramento obstringere obsequii fidem debent.

REGULARES.

ARTICULUS I.

Regulares quoad ea, quæ possunt, & debent, vel non.

SUMMARIUM.

1 Quas confessiones audire Regulares sine Episcopi approbatione valeant: tractatur de iis, quæ cum approbationem concernunt: Quas absolutiones Prælati regulares efficere possunt, sive à censuris, sive in qui-

quibusdam solemnitatibus, ad n. 7.

8 Concerentia ad facultatem Regularium pro secularium confessionibus, eorum absolutionibus, aliisque dispensationibus, ad num. 11.

9 Solutio decimarum, mulierum benedictio post partum an regulares comprehendat: an possint esse comparires: peculium utrum habeant: regulari proprietario que neganda, ad num. 20.

10 De regularibus apostatis, & incorrigibilibus agitur remissive: de multis aliis tractatur etiam remissive ad regulares concernentibus, circa officium divinum, ordines, locutionem eorum cum monialibus, præcedentiam, predicationem, processiones, novitium, professionem, &c. ad num. 37.

11 In alienatione rerum mobilium seu stabilitum qua observanda: quando pulsatio campanæ in Sabbato Sancto faciendâ: quid in aliis diebus: qua necessario intertenuenda ad beneficiorum obtentionem: libertas eligendi sepulchrum demonstratur, in contrarium facientes pœna designantur, ad num. 47.

12 Quas recipere possunt regulares inter missarum solemnitas: numerus regularium qualis tui subiecti esse debent: de quibus causis superiores nequeunt cognoscere: que alia regularibus non licent, & variæ constitutiones inseruntur, ad num. 70.

13 De regularibus ad episcopatum assumptis, & de tempore quo sunt legendæ variæ constitutiones, & decreta loquitur: que observantia circa regulam in sua primitiva institutione: reformationi pontificia obediendum: contra reventes reformationem acceptare quomodo procedendum: que exceptiones advertantur: debent recipi in monasteriis quot ali possint numerus præfixus non est augendus, & variæ remissive, ad num. 109.

14 An possit regularis parochus esse, ac simul superior: quibus cibis præsertim Franciscani in suis jejuniis utantur: nequeunt esse parini: quando possint licite baptizare: an possint ad officia pro animalibus in suis ecclesiis invitare: canere missas in ecclesiis secularibus impediri valent: que necessaria ut ad ordines promovantur, ad num. 121.

15 Aditur ad rem dispositio Benedicti XIII.

123 Supplementa inseruntur, ad num. 167.

168 Novæ additiones proponuntur, ad num. 183.

1 REGULARES possunt sine approbatione Episcopi, & cum sola approbatione sui Prælati Regularis audire confessiones illorum secularium, qui sunt vere de familia in suis monasteriis, & continui comensales. Vide verb. Approbatio pro Confessionibus excipiendis art. 1. n. 64.

2 Secus vero illorum, qui tantum ipsis Regularibus deserviunt, & cum secularibus exteris extra monasterium habitant, & vivunt. Vide ibid. num. 65.

3 Quinam sint vere de familia, & qui non, ad hoc, ut possint absolvi, vel non, à dictis Regularibus? Vide ibid. à num. 66. ad 70.

4 Quoad ea, quæ concernunt approbationem Regularium pro confessionibus Regularium, & respiciunt dependentiam ab eorum superioribus. Vide dict. verb. Approbatio art. 2. per tot.

5 Quoad ea, quæ concernunt approbationem confessoriorum Regularium pro Monialibus eis subiectis. Vide dict. verb. Approbatio art. 3. & verb. Moniales, art. 5.

6 Prælati Regulares à quibus casibus, & censuris possint absolvere suos subditos. Vide verb. Absolutio art. 2. à num. 20. ad 40.

7 Quid importent absolutiones generales, quas Prælati Regulares in fine visitationis, & in quibusdam anni solemnitatibus dare consueverunt suis subditis Religiosis? Et quid absolutiones in articulo mortis dari solent moribundis? Et quid absolutiones, quæ dantur à Prælati, seu Præsidiibus ante electiones capitulares? Vide verb. Prælati Regularis à num. 67. ad 73.

8 Quoad ea, quæ concernunt approbationem, & facultatem Regularium pro audientis confessionibus secularium. Vide verb. Approbatio art. 1. à num. 41. usque in finem, & verb. Confessarius art. 4. à num. 6. ad 10.

Regulares simpliciter approbati in diocesi Episcopi approbantis possunt etiam audire confessiones infirmorum in propriis domibus absque ulla Parochorum, vel ipsius Episcopi licentia; At vero tenentur Regulares de tali audita confessione eorumdem infirmorum Parochum illico certiorum reddere, & hoc potest illis ab Episcopo sub pœna suspensionis à facultate audiendi confessiones præcipi: sufficit tamen, ut certioratio hujusmodi fiat saltem per scripturam apud ipsum infirmum firmam. Sic expresse statuit Clemens X. in constit. incip. *Superna*, & jam antea declaraverat Sacra Congregatio Episcoporum, & Regl. die 2. Julii 1606. & in una Senogalliens. 22. Januarii 1616. & in Anconitana 6. Octob. 1645.

Confessarii Regulares à quibus casibus possunt absolvere seculares? Vide verb. Absolutio art. 1. à n. 41. ad 47.

Confessarii Regulares quando possint dispensare super impedimento petendi debitum conjugale? Vide verb. Debitum conjugale art. 1. à num. 10. usque in finem.

Regulares an, & quando teneantur ad solvendas decimas? Vide verb. Decimæ, art. 2. num. 44. usque in finem.

Regulares an possint benedicere mulieres post partum, & ad purificationem admittere in propria ecclesia? Vide verb. Benedictio, art. 3. à num. 13. ad 16. & per tot. ubi multa ad rem. (Lit. B pag. 207. n. 16. in fin.)

Regulares utriusque sexus nequeunt esse compadres, seu comatres, neque per procuratorem. Vide verb. Baptismus, art. 7. num. 41. ad 47. & verb. Moniales, art. 6. num. 70.

Regulares utriusque sexus nequeunt in particulari, neque de licentia, ac dispensatione superioris habere peculium, seu aliquid proprium; Immo talis licentia, etiamsi obtenta ab eorum Generalibus, qui dicentur tam posse concedere, non excusaret fratres, aut Moniales à culpa, & pœna à Tridentino imposita. Vide verb. Legatum, à num. 88. ad 95. & verb. Moniales, art. 2. num. 64. usque in fin.

Regularis deprehensus in morte habere aliquam proprietatem debet cum ipsa subterrari extra Monasterium in sterquilino in signum suæ perditionis, & damnationis æternæ, quia in peccato mortali decessit textu expresso in cap. Cum ad Monasterium 6. de statu monachorum. ibi: *Quid si proprietas apud quempiam inventa fuerit in morte ipsa cum eo in signum perditionis extra Monasterium in sterquilino subterretur, secundum quod Beatus Gregorius narrat in dialogo se fecisse.* Glossa communiter recepta ibid. verb. In sterquilino. Et ita S. Gregorius narrat se fecisse lib. 4. *Dialogorum*, cap. 53: ut innuitur in cap. Cum Monasterium, & S. Hieronymus ad *Eustochium de virginitate*, lit. D. relatus à Joann. Andrea in cap. Cum ad Monasterium, num. 4. in verb. Gregorius: refert de Monacho, qui lina texendo centum lucratus illa reliquit in morte, & habito consilio, quidam dicebant illa esse tribuenda pauperibus, alii ecclesiæ, alii parentibus, sed decreverunt Patres illa cum eo subterrari cum verbis: *Pecunia tua sit tecum in perditione*, ex quo magnum per totum Ægyptum cunctos terror invasit. Et concordat cap. Monachi 2. de statu Monachorum, ibi: *Et qui in extremis cum peculo inventus fuerit, & digne non penituerit, nec oblatio pro eo fiat, nec inter fratres accipiat sepulturam, quod etiam de universis Religiosis præcipimus observari.* Quinimo Regularis canonicus, qui in articulo mortis non resignavit proprium, quod latenter habuerat, non solum in cœmeterio sepelli non debet, sed si ibi sepultus fuerit, inde debet exhumari, si sine maximo scandalo fieri poterit, textu expresso in cap. Super quodam 4. de statu Monachorum, ibi: "Super quodam Canonico Regulari, qui in articulo mortis agens, licet à priore suo communitus proprium, quod contra regulam latenter habuerat, noluit resignare, & sic diem clausit extremum, & fuit inter alios fratres traditus sepulturæ. . . . Inquisitioni tuæ respondemus, quod ille canonicus, non tantum fuit christiana sepultura privandus, verum etiam si sine maximo scandalo potuit fieri, de ipsa projici dignus est ecclesia. Hoc